

Poštnina plačana v gotovini.

Cena 2.50 Din.

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

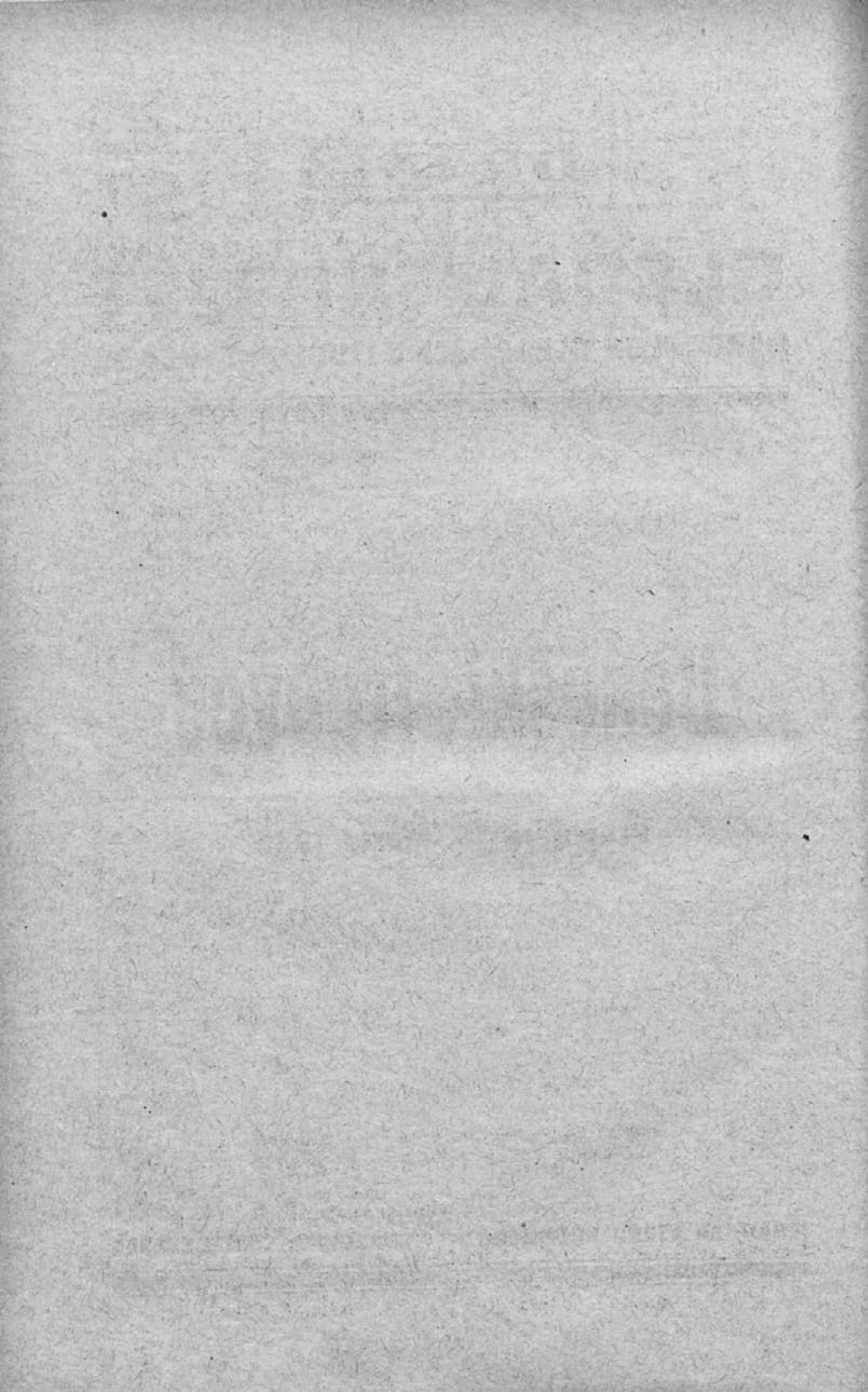
NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1934/35

Beneški trgovec

Premijera 16. marca 1935

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : CIRIL DEBEVEC

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 16. februarja 1935

Milan Skrbinšek:

Čuvstva in razum ter igralčeva kreacija

Zavest kakšnega čuvstva v nas je zmerom jasnejša kot besedna razlaga tega čuvstva. Kako bi pač mogla beseda izčrpno razložiti, kako bi mogel razum popolnoma osvetliti, kar je rodilo življenje! Zato naj se igralec predaja v začetku ustvarjanja zmerom čuvstvu, da ga vodi na pravo pot, zakaj jasno je, da je čuvstvo primarno, a razum sekundaren. Igralec se naj upira temu, da bi mu kdorkoli čuvstvo iztrebil.

Besede, ki govorijo o estetično-kritičnem zakonu glede igralčevega nadvladovanja vloge, bi se morale prav za prav glasiti: čuvstvo, ki se je rodilo ne hote iz igralca, ki je zatopljen v svoje ustvarjanje, se ne sme udajati vsevedočemu razumu, ki obletava iz nature vzniklo, torej nujno resnico — brez pridržka! Ko se zaupa toplo čuvstvo vodstvu razuma, naj bo zelo o p r e z n o, da mu razumski hlad, ki je bolj potreben, da ga čuvstvo vodi, kot pa narobe, ne pogasi božje iskre.

Čuvstvo naj bo vedno močnejše od razuma in se mu naj ne umakne v manjšo intenzivnost brez psihološke upravičenosti; čisto umakniti se sme pa samo močnejšemu ali nujnejšemu čuvstvu. To je namreč v začetku študija vsega dramskega dela in v zvezi z njim figura, ki jo naj igralec kreira, največkrat potrebno, kajti delo, ki ga ob prvem branju šele spoznava in ga obenem z vsem svojim bistvom vsrkavam v svoj čuvstveni in duhovni svet, pretrpi v meni proces kristalizacije; a v tem procesu se mi duševna struktura bitja, ki ga naj kreiram, izoblikuje v popolni jasnosti šele čisto ob koncu; da, zgodi se lahko, da se mi podoba bitja sklene šele z zadnjo besedo ter mi pokaže šele zdaj njegovih čuvstvenih in psiholoških žarkov prave smeri, ki so diktirane od ploskev njegove izkristalizirane individualnosti.

Čuvstvo in notranji glas morata biti ustvarjajočemu igralcu imperativna kažipota, razum pa naj jima bo samo potreben svetovalec.

Govoril sem prej o prvem branju in spoznavanju dela, ki ga naj režiram, ali v njem kreiram kakšno vlogo. To prvo branje in spoznavanje velja tudi za dela, ki jih že »poznam«, ki sem jih mogoče že večkrat režiral in prav tako tudi za vloge, ki sem jih že igral.

Človek je duševni nomad, ker ga vodi življenje v vedno nove

čuvstvene in duhovne pokrajine. Človek ne hodi skozi življenje z nespremenljivo, ostro začrtano duševno podobo; človek, ki še ni otopel, ima dan za dnem nove doživljanje, ki se jim ne more odtegniti. Ti doživljanji se mu vtisnejo v dušo. Posebno umetniško ustvarjajoči človek se ne more zapreti hermetično v svojo dušo, v svoje ostro začrtano duhovnost in v svojo delavnico, ker živi v svetu vse spreminjajoče dinamike. Zato spoznaváš kot ustvarjajoči režiser ali igralec dele in vlogo, ko ju spet oblikuješ, vsakokrat spet na novo. Posebno gledališki tvorec mora ostati v tem zmislu, da sprejema vse vtiske življenja živo vase, mlad in elastičen. Vsak človek se stara; a umetnik se mora starati tako, da ta beseda izgubi svoj negativni zvok. Pozitivno starati se, se pravi — zoreti, razvijati se, bogateti — duhovno, v sili svojega ustvarjanja, v estetični dognanosti. — Če se ne stara tako, odmira ustvarjanju in postaja vedno bolj dolgočasen rutiner.

Treba je biti na neprestanem begu pred svojim včerajšnjim človekom. Ne vztrajaj krčevito na že izhojenih poteh, pusti kipeči naturi, da te vodi po novih poteh, na nove izgledne višine, novim obzorjem nasproti. — Seveda je praktično promenirati sredi one in iste široke ceste, ob kateri stoji na desni in levi ploskajoče občinstvo; seveda je nevarno, to cesto zapustiti in kreniti drugam, če ne veš, ali ti bo občinstvo sledilo.

To je seveda odvisno od sugestivne moči tvoje umetniške nature. V tebi mora biti vera, da boš zmagal; a ta vera bo v tebi le tedaj živa, če so tvoji nameni čisti, če slediš iskreno svojemu nujnemu razvoju, ko menjavaš forme; če nimáš namena s preračunanim, vnanje efektnim načinom svoje igre občinstvo samo — presenečati!

Fr. L.:

Razgovori

IV.

»Spet jubilej?«

— Da, petindvajsetletnico.

»Veder narod ste igralci, to že moram reči. Ravno zdaj, ko je toliko vaših kolegov bolnih, obhajate vesel praznik.«

— Pri nas je kakor pri železnici. Vlakovodja ima smrt v družini, toda brzovlak mora odpeljati natančno po sekundi.

»Gotovo je, da ste igralci poklic zase, ne skoro bi lahko rekel — posebna kasta. S posebnimi napor, s posebnimi pravicami in dolžnostmi. Razumite me prav. Ne jaz, ki mi je naše in evropsko gledališko življenje predobro znano, ne jaz, temveč povprečni meščan bi lahko rekel: Kaj pa je treba obhajati in slavnost prirejati komu, če je petindvajset let v službi?«

— Povprečni meščan bi tega že ne rekel. Povprečni meščan ljubi gledališče in ima dovolj umevanja zanj in za njegove umetnike. Veste, kdo bi prvi v tem smislu iztegnil jezik in to prav po ne nepotrebnem?

»Čakajte, bomo videli, če sem uganil. Ne povprečni meščan, temveč predvsem zastopniki tistih naših denarnih mandarinov, ki sploh

ne hodijo v gledališče in ki jim je kultura deveta briga, narod pa kravica, za katero se menijo samo tako dolgo, dokler še kaj mleka daje.

— Me prav veseli, da ste natančno mojih misli. Vidite in ravno ti mandarin bi morali biti prvi pri počastitvi tololikoletnega javnega dela in to še umetniškega.

»Moj Bog, kako proslavljajo take jubileje v tujini. Sam sem bil večkrat priča takim slavnostim tam zunaj in sem nehote mislil na našo skromnost.

Fot. R. Kos

Shylock

(Shakespeare: „Beneški trgovec“)

— In ubožnost. Potem pa še kriza ...

»O tej pa kar molčite! Če bi vsak deseti naš mandarin prispeval k jubileju vsaj toliko, kolikor on v enem dnevu na letu preveč po grlu požene, bi bil vaš jubilar lahko zadovoljen.

— O tem pa ne govorim rad. Nekaj drugega bi vam rad povedal. Če slavimo petindvajsetletnico gledališkega delovanja, slavimo petdesetletnico svojega kolega, predvsem pa je to jubilej neprestanega petindvajsetletnega napornega dela.

»Razumem vas, toda jaz grem še dalje. Z isto pravico bi morali slaviti jubileje zdravnikov, advokatov, ravnateljev ...

— Saj jih slave, nič se ne bojte!

»Počakajte prosim! Pa še kako jih slave! In kakšna »delovanja« še slavé! Imamo celo jubileje vodovoda, električne napeljave in ognjegasnih brizgalnic. Vse in vsak ima pri nas jubilej. Toda, če ga kdo zasluži, ga zasluži javen umetnik v prvi vrsti. To je vedno

tako bilo pri vseh narodih ter v vseh časih in midva tega ne bova izpremenila.

— Ali poznate Skrbinška?

»Kdo ga pa ne pozna, ki pozna naše gledališče?«

— Jaz sem bil še gimnazijalec, ko sem ga prvikrat videl. Bilo je leta 1909. Igrali so v takratnem deželnem gledališču »Desetega brata«. Govorili in pisali so, da pride debutirat z Dunaja mlad igralec, bivši dunajski tehnik, ki je dovršil realko v Ljubljani. Torej realec!

»To je vas gimnazijce gotovo zanimalo.«

— Seveda, kaj pa mislite! Drli smo v teater in napolnili dijaško stojišče. Radovednost nas je kar razganjala. Dasi je prevladoval takratni oder Verovšek - Krjavelj s svojo kozo, je nas resnejše predvsem zanimal Martin Spak. Prvi nastop — bitka dobljena! Leto pozneje je bil že sprejet kot stalni redni član. Ta Martin Spak nam je rojil po glavi še v šoli — kar je razumljivo — in marsikateri gimnazijček je začel takrat sanjariti o teatru. Ali ga tudi vi poznate osebno?

»Da, dasi živim jako malo v domovini. Nekoč sem se vozil poleti iz Ljubljane proti Čakovcu. Sedel je v istem kupeju in čital. Ko smo pa zapustili Celje in se je v jasni noči pokazalo naše lepo Pohorje, kjer sem tudi sam preživel najlepša leta svoje mladosti — tedaj je Skrbinšek zaprl knjigo in stopil k oknu. Prižigal si je cigareto za cigareto in strmел v gore.

— No in tedaj ste ga nagovorili.

»Ne, saj to je tisto. Sploh ne vem, kdo je začel. Oba sva gledala na pogorje in sanjarila vse do Pragerskega. Ko pa smo se bližali Ptuj, mi je začel praviti o svoji lepi rodni vasi Hajdini, o reki in pašnikih njenih, o ljudeh in mladosti svoji... Zdelo se mi je, da si je skrivoma otrl solzo.«

— Da, tudi jaz ga poznam s te strani. Včasih, kadar ga gledam v kakih demonskih eksotičnih vlogah, si nehote mislim, da se začno njegove prave kreacije šele vzhodno od Carigrada. Kar je zapadlo in tostran tega mesta, mu je tuje. In vendar nam je ravno Milan Skrbinšek med prvimi dosedaj igral in režiral največ Cankarja.

»Ne, umetnik, ki je tako povezan z vso dušo z našo zemljo, je naš. In če tako ljubi naše ljudi, mora postati močan in izraziti predstavljalet ljudi tako kot je močan in izraziti Milan Skrbinšek. Hvala vam v njegovem imenu!

Proslava Skrbinškove 25letnice preložena.

Glede na to, da smo morali zaradi neprestanih bolezni večine sodelujočih, predstavo »Beneškega trgovca« dvakrat odložiti in ker jn čas za proslavo že nekoliko pozen, je uprava sporazumno z g. slavljencem Milanom Skrbinškom sklenila preložiti proslavo na začetek prihodnje sezone.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: Ciril Debevec. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

KOLINSKA
CIKORIJA

je naš

pravi

d o m a č i
i z d e l e k

Priporoča se Vam

»SLAVIJA«

Jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče, nesreč itd.
na zgradbah, opremi, tvornicah, avtomobilih kot tudi na lastnem
telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ulica 12

Telefon števil. 2176 in 2276

Beneški trgovec

Igrokaz v petih dejanjih (13. slikah). Shakespeare. Poslovenil Oton Župančič.

Režiser: Ciril Debevec

Beneški dož	Debevec	Tubal, žid, njegov prijatelj	Lipah
Kraljevič Maroški	Cesar	Lancelot Gobbo, Shylockov sluga	Daneš
Kraljevič Aragonski	Sancin	Stari Gobbo, Lancelotov oče	Plut
Antonijo, beneški trgovec	Levar	Salerio, sel iz Benetk	Potokar
Bassanio, njegov prijatelj	Gregor	Leonardo, Bassanijev sluga	* * *
Solanio	Pianec	Baltazar, sluga Porzije	Crnobori
Salarino } prijatelji Antoniju {	Drenar	Porzia, bogata dedična	Boltarjeva
Graziano }	Jerman	Nerissa, nje družica	V. Juvanova
Lorenzo, ljubimec Jessike	Jan	Jessika, Shylockova hči	M. Danilova
Shylock, žid	Skrbina		

Beneški senatorji in strežaji.

Godi se deloma v Benetkah, deloma v Belmontu, Porzijinem letovišču.

Scenograf: E. Franz.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Čačetek ob 20.

Konec pred 23.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 28—
" II. - III. vrste	" 26—
" IV. - VI. "	" 24—
" VII. - IX. "	" 22—
" X. - XI. "	" 20—
" XII. - XIII. "	" 18—

Lože v parteru	Din 100—
" v I. ravnici	" 100—
" balkonske	" 70—
Dodatni ložni	" 20—
"	" 20—
"	" 15—

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 20—
" II. "	" 16—
Galerija: " I. "	" 14—
" II. "	" 12—
" III. "	" 10—
Galerijsko stojišče	" 2:50
Dijaško stojišče	" 5—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni in na opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure. Predpisana taksa za posrednika je vračunana v cenah.

„V. BIZJAK“

dvorni dobavitelj

keksi in biskviti

so

prvovrstni!